

Stångby Plantskolas hantering av lövplattmasken *Obama nungara*

2025-03-07

Bakgrund

Under hösten 2024 upptäcktes en ny invasiv främmande art i en plantering i centrala Malmö, lövplattmasken *Obama nungara*. Den har oavsiktligt introducerats i Europa och USA via handel med växter, och utgör ett hot mot våra inhemska daggmaskar. För att stoppa spridningen av masken i Sverige har regeringen fattat beslut om att införa nationella nödåtgärder. Det innebär att från och med den 7 januari 2025 betraktas lövplattmasken som en invasiv art och det nu är förbjudet att avsiktligt hålla arten, att låta den växa, att medvetet sprida den, samt släppa ut den i miljön.

Alla som importerar prydnads- och plantskoleväxter till Sverige har nu ett ansvar för att se till att nödåtgärderna följs.

Våra rutiner

Vi har en nära dialog med alla våra leverantörer och ställer krav på okulära kontroller innan leverans. För att förhindra spridningen av lövplattmasken har vi också utvecklat en noggrant utarbetad intern rutin. Vi genomför, baserat på länsstyrelsens rekommendationer, egna stickprovskontroller och hundsök på delar av växtmaterialet, både importerat och svenskodlat. Sökhunden använder sin nos för att identifiera koncentrerade dofter och markerar vid eventuella fynd. Efter okulär kontroll och/eller hundsök placeras alla våra icke-vegeterade växter i kylförvaring. Växterna förvaras där tills jordklumpen har nått en temperatur på -2° till -3° . Vi har investerat i utrustning som mäter rotklumpens temperatur för att säkerställa att den når den nivå som visat sig vara dödlig för plattmasken.

Lövplattmasken är så pass nyupptäckt att det saknas studier på dess eventuella effekt på biologisk mångfald och ekonomi. Vi har en viktig roll i att förhindra spridningen av den potentiellt skadliga lövplattmasken och följer utvecklingen och Länsstyrelsens rekommendationer noggrant. Just nu pågår det tester och fortsatt arbete med att utveckla rutiner för att kunna bearbeta vegeterat växtmaterial med en typ av varmvattenbehandling.

Följder

Till följd av nya investeringar och ökade resurser för att implementera våra nya rutiner samt hantera kostnader relaterade till lövplattmasken, kommer vi att införa en hanteringsavgift på 3-5% på alla order. Vi kommer att utföra noggranna kontroller oavsett om växtmaterialet är svenskodlat eller importerat men kan i dagsläget inte ge några garantier för att lövplattmaskar inte förekommer i de leveranser vi gör. Ledtider kan komma att påverkas.

Det är viktigt att vi i alla led är uppmärksamma och försöker förhindra spridningen. Tips och råd på hur man bäst kontrollerar sina växter vid leverans finns på Länsstyrelsens hemsida. Se vår rutin för kontroll av förekomst av lövplattmasken nedan.

Rutin för kontroll av förekomst av lövplattmasken

1. Vid mottagande av växtmaterial placeras det separat på en hårdgjord yta, markduk eller lämnas kvar på CC-vagnen.
2. Vi genomför okulära stickprovskontroller enligt följande:
 - Kontrollerar marken eller hyllplanet under krukans.
 - Kontrollerar undersidan av själva krukans.
 - Lyfter ur plantan och inspekterar insidan av krukans samt rotklumpen.
 - Kontrollerar undersidan av tråg och backar.
 - Letar efter kokonger och ägg.

Denna kontroll görs vid hemkomst, utsättning och orderplockning. Användning av handskar är att rekommendera, eftersom plattmaskens slem kan vara irriterande för huden. Även ficklampa rekommenderas, även dagtid, eftersom plattmaskarna blänker ofta till när de får en ljuskälla på sig.

3. Sökhund används för att kontrollera delar av det importerade växtmaterialet.
4. Icke-vegeterat växtmaterial placeras och förvaras i våra kylar för att eliminera eventuella maskar som inte upptäcks vid okulär besiktning eller hundsök.
5. Vi dokumenterar alla kontroller efter hemkomst, inklusive leverantör, datum och kontrollant.
6. Dokumentationen skannas in och sparas internt.

Om fynd av plattmasken görs

1. Rapportera fyndet på www.invasivaarter.nu
2. Ta foto och dokumentera art, datum, leverantör och vart växtmaterial placeras. Vi informerar leverantören.
3. Ta bort den främmande organismen. *Obama nungara* avdödas genom att man håller kokande vatten på dem eller lägger dem i frysen i 1 dygn. Det går inte att klippa ihjäl dem!
4. Isolera plantorna tillfälligt och kontrollera dem igen nästa dag.
5. Om ytterligare fynd görs fortsätter vi kontrollera batchen/partier och håller det isolerat. När inga nya fynd gjorts på 2 dagar har risken för vidare spridning reducerats.

Mer läsning

Du kan läsa mer om lövplattmasken på vår hemsida, där finner du också ett inspelat webinarium samt frågor och svar.

[Obama nungara - Stångby Plantskola](#)

På Länsstyrelsens hemsida hittar du mer viktigt information om lövplattmasken, nedan hittar du två länkar som kan vara till din hjälp. Besök gärna deras hemsida regelbundet för att hålla dig uppdaterad om masken.

[Lövplattmask Obama nungara | Länsstyrelsen Skåne](#)

[Tips och råd till växtbranschen för att hindra spridning av Obama nungara](#)